

JOHN
GRISHAM
DE STRAATVECHTER

AL MEER DAN 20 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Michael Brock is een veelbelovende, jonge advocaat bij een prestigieus kantoor in Washington D.C. Wanneer hij erachter komt dat zijn werkgever een verschrikkelijk geheim verbergt, neemt hij ontslag. Als advocaat van de armen gaat hij verder, maar Michael heeft een dossier meegenomen dat zeer explosief blijkt te zijn...

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

Van dezelfde auteur

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken, volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina: [Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

De straatvechter

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

The Street Lawyer

© 1998 by John Grisham

Vertaling

Hugo en Nienke Kuipers

Omslagbeeld

© Buchcover

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

Met dank aan mr. M.A.J. Kubatsch.

ISBN 978 90 449 7419 5

NUR 332

Behoudens of krachtens de in de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

1

De man met de rubberlaarzen kwam achter me aan de lift in, maar ik zag hem niet meteen. Ik rook hem wel: de scherpe lucht van sigarettenrook en goedkope wijn en een daklozenbestaan zonder zeep. We gingen met zijn tweeën naar boven en toen ik uiteindelijk in zijn richting keek, zag ik zijn laarzen. Zwart en vuil en veel te groot. Een versleten en gerafelde regenjas viel tot op zijn knieën. Daaronder had hij een heleboel lagen vuile kleren, zodat hij breed gebouwd leek, bijna dik. Maar dat leek hij niet omdat hij weldoorvoed was. In Washington dragen daklozen 's winters alles wat ze aan kleding hebben, tenminste, daar lijkt het wel op.

Hij was zwart en al wat ouder. Zijn baard en haar waren halfgrijs en in geen jaren gewassen of geknipt. Hij keek recht voor zich uit door een zonnebril met dikke glazen, negeerde me volkomen. Een ogenblik vroeg ik me af waarom ik eigenlijk zo aandachtig naar hem keek.

Hij hoorde hier niet thuis. Het was niet zijn gebouw, niet zijn lift, niet iets wat hij zich kon permitteren. De advocaten op alle acht verdiepingen werkten voor mijn kantoor tegen een uurtarief dat ik nog steeds, zelfs na zeven jaar, schandalig vond.

Gewoon een willekeurige zwerver die de warmte opzoekt. Dat zag je in de binnenstad van Washington wel meer. Maar we hadden bewakers om het uitschot buiten de deur te houden.

We stopten op de vijfde verdieping en ik merkte voor het eerst dat hij niet op een knop had gedrukt, niet voor een verdieping had gekozen. Hij volgde mij. Ik ging vlug de lift uit en toen ik de schitterende marmeren hal van Drake & Sweeney betrad, keek ik nog even over mijn schouder, net lang genoeg om hem in de lift te zien staan. Hij staarde voor zich uit en negeerde me nog steeds.

Madame Devier, een van onze erg daadkrachtige receptionistes, begroette me met haar typische hooghartige blik. 'Let op de lift,' zei ik.

'Waarom?'

'Een zwerver. Misschien moet je de bewaking bellen.'

'Die mensen,' zei ze met haar geaffecteerde Franse accent.

'En haal ook een ontsmettingsmiddel.'

Onder het weglopen liet ik mijn winterjas van mijn schouders glijden. Ik dacht niet meer aan de man met de rubberlaarzen. De hele middag had ik de ene afspraak na de andere, belangrijke besprekingen met belangrijke mensen. Ik ging net de hoek om en wilde iets tegen Polly, mijn secretaresse, zeggen, toen ik het eerste schot hoorde.

Madame Devier stond stokstijf achter haar bureau en keek in de loop van een afschuwelijk groot handvuurwapen dat mijn vriend de zwerver op haar gericht hield. Omdat ik de eerste was die haar te hulp kwam, was hij zo beleefd het wapen ook op mij te richten. Ik verstijfde meteen.

'Niet schieten,' zei ik met mijn handen in de lucht. Ik had genoeg films gezien om precies te weten wat ik moest doen.

'Hou je bek,' mompelde hij heel rustig.

Ik hoorde stemmen op de gang achter me. Iemand schreeuwde: 'Hij heeft een pistool!' Toen verdwenen de stemmen naar de achtergrond. Ze werden zwakker en zwakker doordat mijn collega's naar de achterdeur renden. Ik zag al voor me hoe ze uit de ramen sprongen.

Meteen links van me was een zware houten deur die naar een grote vergaderkamer leidde, waar op dat moment acht advocaten van onze sectie Procesrecht aanwezig waren. Acht keiharde, genadeloze procesvoerders die hun dagen vulden met het vermorzelen van mensen. De ergste lastpak was een agressief klein stuk vreten dat Rafter heette, en toen die de deuren openrukte en 'Wat moet dat?' zei, zwaaide de loop van mij naar hem, en nu had de man met de rubberlaarzen precies wat hij wilde.

‘Doe dat pistool weg,’ beval Rafter vanuit de deuropening, en een fractie van een seconde later galmde er een schot door de receptie. Een schot dat een heel eind boven Rafter’s hoofd in het plafond terechtkwam en hem reduceerde tot een gewone sterveling. De man richtte het pistool weer op mij en maakte een gebaar met zijn hoofd en ik gehoorzaamde hem door achter Rafter de vergaderkamer binnen te gaan. Het laatste dat ik buiten de kamer zag, was madame Devier die bevend van angst achter haar bureau zat, haar koptelefoon om haar hals, haar schoenen met hoge hakken netjes neergeplant naast haar prullenbak.

De man met de rubberlaarzen gooide de deur achter me dicht en wuifde langzaam het wapen heen en weer, opdat alle acht procesvoerders het konden bewonderen. Het functioneerde blijkbaar uitstekend; de kruitdamp was nog duidelijker aanwezig dan de geur van de man die het wapen in zijn hand had.

Midden in de kamer stond een langwerpige tafel, die bedekt was met documenten en papieren die enkele ogenblikken geleden nog verschrikkelijk belangrijk hadden geleden. Een rij ramen keek uit op een parkeerterrein. Twee deuren leidden naar de gang.

‘Tegen de muur,’ zei hij, en hij gebruikte het pistool als een erg effectieve motivator. Toen hield hij het dicht bij mijn hoofd en zei: ‘Doe de deuren op slot.’

En dat deed ik.

Zonder een woord te zeggen gingen de acht procesvoerders tegen de muur staan. Zonder een woord te zeggen deed ik vlug de deuren op slot en keek hem toen vragend aan.

Om de een of andere reden moest ik de hele tijd aan het postkantoor denken, aan die verschrikkelijke schietpartij: een ontevreden werknemer komt met een arsenaal aan wapens van zijn lunchpauze terug en schiet vijftien van zijn collega’s overhoop. Ik dacht ook aan de bloedbaden op spelterreinen. En de slachtpartijen in hamburgerrestaurants.

En die slachtoffers waren onschuldige kinderen en fatsoenlijke burgers geweest. Wij waren een stel advocaten.

Met gromgeluiden en bewegingen van het pistool zette hij de acht procesvoerders tegen de muur. En toen hij vond dat ze goed stonden, richtte hij zijn aandacht op mij. Wat wilde hij? Had hij eisen? Zo ja, dan zou hij alles krijgen wat zijn hartje begeerde. Vanwege die zonnebril kon ik zijn ogen niet zien, maar hij zag de mijne wel.

Het pistool was er recht op gericht.

Hij trok zijn vuile regenjas uit, vouwde hem op alsof hij nieuw was en legde hem midden op de tafel. De stank waaraan ik me in de lift had geërgerd was terug, maar dat was nu niet belangrijk. Hij ging aan het eind van de tafel staan en ontdeed zich langzaam van de volgende laag, een wijd grijs vest.

Het was niet zomaar wijd. Onder het vest bleek een rij rode staven om zijn middel te zijn gebonden. Ik had daar geen verstand van, maar het leek me dynamiet. Aan de boven- en onderkant van de staven waren draden verbonden, als gekleurde spaghetti, en het hele zaakje werd bijeengehouden met zilveren isolatietape.

In een eerste opwelling wilde ik vluchten, als een gek naar de deur rennen en er dan het beste van hopen: dat hij mis zou schieten als ik met het slot bezig was, en nog eens mis zou schieten als ik me door de deuropening wierp, de gang in. Maar mijn knieën trilden en de moed zonk me in de schoenen. Er werd gezucht en zacht gekreund door de acht advocaten die tegen de muur stonden, en daar stoorde onze belager zich aan. ‘Wilt u stil zijn?’ zei hij op de toon van een geduldige leraar. Zijn kalmte beviel me helemaal niet. Hij stelde iets van de spaghetti om zijn middel bij en haalde toen een keurig bundeltje geel nylonkoord en een stiletto uit een zak van zijn wijde broek.

Voor alle zekerheid richtte hij het pistool weer op de verschrikte gezichten tegenover hem en zei: ‘Ik wil niemand kwaad doen.’

Dat was prettig om te horen, maar moeilijk om serieus te nemen. Ik telde twaalf rode staven – genoeg, daar was ik zeker van, voor een ogenblikkelijke en pijnloze dood.

Toen richtte hij het pistool weer op mij. ‘Jij daar,’ zei hij, ‘bind ze vast.’

Rafter had er genoeg van. Hij kwam een heel klein stapje naar voren en zei: ‘Hoor eens, makker, wat wil je precies?’

Het derde schot gierde over ons hoofd. De kogel ricocheerde tegen het plafond en bleef uiteindelijk ergens onschuldig zitten. Het klonk als een kanon en in de hal gilde madame Devier of een andere vrouw. Rafter dook weg, en toen hij overeind probeerde te komen, trof de vlezige elleboog van Umstead hem recht in zijn borst, zodat hij meteen weer tegen de muur stond.

‘Hou je bek,’ zei Umstead met zijn tanden op elkaar.

‘Noem me geen makker,’ zei de man en dat deden we dan ook niet meer.

‘Hoe wilt u dat we u noemen?’ vroeg ik, want ik voelde dat ik op het punt stond de leider van de gegijzelden te worden. Ik zei het heel voorzichtig, met veel eerbied, en blijkbaar stelde hij dat op prijs.

‘Meneer,’ zei hij. Meneer was iets waarmee alle aanwezigen akkoord konden gaan.

De telefoon ging, en gedurende een fractie van een seconde dacht ik dat hij erop zou schieten. In plaats daarvan maakte hij een gebaar dat het toestel naar hem toe moest worden gebracht. Ik zette het recht voor hem op de tafel. Hij nam met zijn linkerhand op. In zijn rechterhand had hij het pistool, en dat was nog steeds op Rafter gericht.

Als we met zijn negenen hadden mogen stemmen, zou Rafter het eerste offerlam zijn geweest. Acht tegen een.

‘Hallo,’ zei Meneer. Hij luisterde even en hing toen op. Hij liep behoedzaam achteruit naar de stoel aan het eind van de tafel en ging zitten.

‘Pak het touw,’ zei hij tegen mij.

Hij wilde dat ze alle acht met hun polsen aan elkaar werden vastgebonden. Ik sneed het touw in stukken en legde er knopen in en deed mijn best om niet naar de gezichten van mijn collega’s te kijken terwijl ik hun dood bespoedigde. Al die tijd voelde ik dat het pistool op mijn rug was gericht. Hij wilde dat ze strak werden vastgebonden en ik probeerde de indruk te wekken het zo strak te doen dat het bloed er bijna uit zou spuiten, terwijl ik ze in werkelijkheid zoveel mogelijk speling gaf.

Rafter mompelde iets binnensmonds en ik had zin hem een klap in zijn gezicht te geven. Umstead kon zijn polsen bewegen, zodat het touw bijna los zat toen ik met hem klaar was. Malamud zweette en haalde gejaagd adem. Hij was de oudste van het stel, de enige maat hier aanwezig, en hij had twee jaar geleden zijn eerste hartaanval gehad.

Ik keek onwillekeurig naar Barry Nuzzo, mijn enige vriend in dit gezelschap. We waren even oud, tweeëndertig, en waren in hetzelfde jaar bij het kantoor gekomen. Hij had aan Princeton gestudeerd, ik aan Yale. Onze vrouwen kwamen beiden uit Providence. Zijn huwelijk was een succes – drie kinderen in vier jaar. Het mijne bevond zich in de laatste fase van een langdurig achteruitgangproces.

We keken elkaar aan en dachten allebei aan zijn kinderen. Ik was blij dat ik kinderloos was.

De eerste van een heleboel sirenes kwam binnen gehoorsafstand en Meneer gaf me opdracht de luxaflex van de vijf grote ramen te sluiten. Ik sloot ze een voor een en keek naar het parkeerterrein beneden, alsof het me op de een of andere manier zou redden als iemand me zag. Er stond een politieauto met de lichten aan. De agenten waren al in het gebouw. En daar waren we dan, negen blanke jongens en Meneer.

Volgens de jongste telling had Drake & Sweeney achthonderd advocaten in kantoren verspreid over de wereld. De helft zat in Washington, in het gebouw dat nu door Meneer werd geterroriseerd. Hij gaf me opdracht de baas te bellen en hem te vertellen dat hij gewapend was, en dat hij twaalf staven dynamiet om zijn middel had. Ik belde Rudolph, managing maat van mijn divisie, Antitrust, en gaf de boodschap door.

‘Alles goed met je, Mike?’ vroeg hij me. We zaten op Meneers nieuwe speakertelefoon, op vol volume.

‘Fantastisch,’ zei ik. ‘Doe alsjeblieft wat hij wil.’

‘Wat wil hij?’

‘Dat weet ik nog niet.’

Meneer maakte een gebaar met het pistool en het gesprek was voorbij. Hij wees nog een keer met het pistool en ik ging naast de vergadertafel staan, een meter of zo van Meneer vandaan, die de ergerlijke gewoonte had gedachteloos met de draden te spelen die nu opgerold tegen zijn borst lagen.

Hij keek omlaag en gaf een klein rukje aan een rode draad. ‘Deze rode hier, als ik daaraan trek, dan is het allemaal voorbij.’ Na deze kleine waarschuwing keken de donkere glazen me aan. Ik voelde me gedwongen iets te zeggen.

‘Waarom zou je dat doen?’ vroeg ik, om maar een dialoog op gang te brengen.

‘Ik wil het niet doen, maar waarom zou ik het niet doen?’

Zijn manier van spreken viel me op, een langzaam, regelmatig ritme, zonder enige haast. Elke lettergreep kreeg evenveel aandacht. Hij mocht dan tegenwoordig een dakloze zijn, hij had blijkbaar betere tijden gekend.

‘Waarom zou je ons willen doden?’

‘Ik ga niet met jou in discussie,’ zei hij. Geen vragen meer, edelachtbare.

Omdat ik advocaat ben en volgens de klok leef, keek ik op mijn horloge, opdat ik nauwkeurig verslag zou kunnen uitbrengen als we dit op de een of andere manier overleefden. Het was twintig over een. Meneer wilde dat het stil was en dus ondergingen we een zenuwslopende stilte die veertien minuten duurde.

Ik kon niet geloven dat we zouden sterven. Ik kon me geen motief voorstellen, geen reden om ons te doden. Ik was er zeker van dat niemand van ons hem ooit eerder had ontmoet. Ik herinnerde me dat ik met hem in de lift had gestaan, en dat hij blijkbaar geen specifieke bestemming had gehad. Hij was alleen maar een gek, op zoek naar gijzelaars. In onze tijd betekende dat jammer genoeg dat het bijna normaal zou zijn als hij ons vermoordde.

Het was precies het soort zinloze slachtpartij dat een dag lang de krantenkoppen zou halen en waarover mensen hun hoofd zouden schud- den. Daarna zouden de grappen over dode advocaten beginnen.

Ik kon de koppen al voor me zien en de verslaggevers al horen, maar ik weigerde te geloven dat het zou gebeuren.

Ik hoorde stemmen in de hal, sirenes buiten. Ergens op de gang knetterde een politieradio.

‘Wat heb je voor lunch gehad?’ vroeg Meneer me. Zijn stem verbrak de stilte. Te verbaasd om aan liegen te denken, aarzelde ik maar even en zei toen: ‘Gegrilde kip.’

‘Alleen?’

‘Nee, samen met een vriend.’ Een vroegere studiegenoot uit Philadelphia.

‘Hoeveel kostte het voor jullie beiden?’

‘Dertig dollar.’

Dat stond hem niet aan. ‘Dertig dollar,’ herhaalde hij. ‘Voor twee mensen.’ Hij schudde zijn hoofd en keek toen naar de acht andere advocaten. Als hij een enquête ging houden, hoopte ik dat ze zouden liegen. Er zaten een paar echte fijnproevers bij en die kregen voor dertig dollar hun maag echt niet vol.

‘Weet je wat ik heb gegeten?’ vroeg hij me.

‘Nee.’

‘Ik heb soep gegeten. Soep en crackers in een opvangcentrum. Gratis soep en ik was blij dat ik het kreeg. Voor dertig dollar zou je honderd van mijn vrienden te eten kunnen geven, weet je dat?’

Ik knikte ernstig, alsof ik plotseling beseftte hoe groot mijn zonde was geweest.

‘Verzamel alle portefeuilles, los geld, horloges en sieraden,’ zei hij en hij zwaaide weer met zijn pistool.

‘Mag ik vragen waarom?’ vroeg ik.

‘Nee.’ Ik legde mijn portefeuille en kleingeld op tafel en begon de zakken van mijn medegijzelaars te doorzoeken.

‘Het is voor de nabestaanden,’ zei Meneer, en we lieten allemaal onze adem ontsnappen.

Hij gaf me opdracht de buit in een aktetas te stoppen, die op slot te doen en de baas weer te bellen. Rudolph nam meteen op. Ik veronderstelde dat de leider van het SWAT-team bij hem in zijn kamer stond.

‘Rudolph, weer met mij, Mike. Ik zit op de speakertelefoon.’

‘Ja, Mike. Alles goed met je?’

‘Ja, prima. Zeg, deze meneer wil dat ik de deur opendoe die het dichtst bij de receptie is en een zwarte aktetas op de gang zet. Daarna doe ik de deur dicht en doe hem weer op slot. Begrepen?’

‘Ja.’

Met het pistool tegen mijn achterhoofd, zette ik langzaam de deur een beetje open. Toen wierp ik de aktetas de gang in. Ik zag nergens iemand.

Er zijn maar weinig dingen die een advocaat van een groot kantoor ervan kunnen weerhouden declarabele uren te maken. Slapen is daar een van, al slapen de meesten van ons weinig. Eten maakte het juist gemakkelijker om uren in rekening te brengen, vooral lunches waarbij de cliënt de rekening betaalde. Naarmate de minuten zich voortsleepten, vroeg ik me onwillekeurig af hoe ter wereld de andere vierhonderd advocaten in dit gebouw de uren in rekening zouden brengen waarin ze op het einde van de gijzelingscrisis wachtten. Ik zag het al voor me: ze waren op het parkeerterrein, en de meesten zaten in hun auto om warm te blijven, praatten druk in hun mobiele telefoons, zorgden dat ze tenminste iemand deze tijd in rekening konden brengen. Het kantoor, nam ik aan, zou geen seconde de pas inhouden.

Sommigen van de aasgieren daar beneden zou het niet kunnen schelen hoe het afliep. Als het maar opschoot en vlug achter de rug was.

Het leek wel of Meneer even indommelde. Zijn kin zakte omlaag en zijn ademhaling werd dieper. Rafter gromde om mijn aandacht te trekken en knikte toen met zijn hoofd opzij alsof hij wilde suggereren dat ik in actie moest komen. Het probleem was dat Meneer het pistool in zijn rechterhand had, en als hij inderdaad een dutje deed, deed hij dat terwijl hij de gevreesde rode draad stevig in zijn linkerhand hield.

En Rafter wilde dat ik de held uithing. Hoewel Rafter de venijnigste en succesvolste procesadvocaat van het kantoor was, was hij nog geen maat in de maatschap. Hij zat niet in mijn divisie en we zaten niet in het leger. Ik hoefde geen bevelen op te volgen.

‘Hoeveel geld heb je vorig jaar verdiend?’ vroeg Meneer me. Hij was opeens klaarwakker en zijn stem klonk helder.

Opnieuw schrok ik. ‘Ik, eh, tja, eens kijken...’

‘Niet liegen.’

‘Honderd-twintigduizend.’

Dat stond hem ook niet aan. ‘Hoeveel heb je weggegeven?’

‘Weggegeven?’

‘Ja. Aan goede doelen.’

‘O. Nou, dat weet ik eigenlijk niet meer. Mijn vrouw doet de rekeningen en dat soort dingen.’

Het leek wel of alle acht procesvoerders gelijktijdig verschoven.

Mijn antwoord beviel Meneer niet en hij was niet van plan zich te laten afschepen. ‘Wie, eh, vult je belastingformulieren in?’

‘Je bedoelt de aangifte?’

‘Ja, dat bedoel ik.’

‘Dat doet onze belastingdivisie, op de eerste verdieping.’

‘Hier in dit gebouw?’

‘Ja.’

‘Ik wil ze hebben. Ik wil de belastinggegevens hebben van iedereen in deze kamer.’

Ik keek naar hun gezichten. Een paar wilden zeggen: ‘Nou, schiet me dan maar overhoop.’ Blijkbaar aarzelde ik te lang, want Meneer schreeuwde: ‘Nu meteen!’ En hij zwaaide met het pistool.

Ik belde Rudolph, die ook aarzelde, en dus schreeuwde ik tegen hem: ‘Fax ze hier nou maar naartoe. Alleen die van vorig jaar.’

We keken een kwartier lang naar het faxapparaat in de hoek, bang dat Meneer ons zou executeren als onze belastingaangiftes niet gauw genoeg kwamen.

2

Als kersverse secretaris van ons clubje ging ik op de stoel zitten die Meneer me met het pistool aanwees, met de faxen in mijn hand. Mijn lotgenoten stonden nu al bijna twee uur met hun rug tegen de muur, nog steeds aan elkaar vastgebonden, nauwelijks in staat zich te bewegen. Ze begonnen steeds meer op hoopjes ellende te lijken. Maar ze zouden het nog veel moeilijker krijgen.

‘Jij eerst,’ zei hij tegen mij. ‘Hoe heet je?’

‘Michael Brock,’ antwoordde ik beleefd. Aangenaam kennis te maken.

‘Hoeveel geld heb je vorig jaar verdiend?’

‘Dat heb ik al verteld. Honderdttwintigduizend. Bruto.’

‘Hoeveel heb je weggegeven?’

Ik wist zeker dat ik kon liegen. Ik was geen belastingjurist, maar ik had er alle vertrouwen in dat ik zijn vragen kon omzeilen. Ik vond mijn aangiftebiljet en bladerde het rustig door. Claire had eenendertigduizend dollar verdiend als tweedejaars assistent in het ziekenhuis, dus ons bruto-inkomen zag er niet slecht uit. Maar we betaalden drieënvijftigduizend dollar belasting – federale inkomstenbelasting en nog een verbijsterend aantal andere belastingen – en na aftrek van onze studieleningen, Claires opleidingskosten, vierentwintighonderd per maand voor een erg leuk appartement in Georgetown, twee leuke auto’s met bijbehorende leningen en nog

een hele rits andere kosten die onlosmakelijk verbonden waren met een comfortabele levensstijl, hadden we dit jaar maar tweeëntwintigduizend dollar in beleggingsfondsen kunnen investeren.

Meneer wachtte geduldig af. Zijn geduld begon me zo langzamerhand op de zenuwen te werken. Ik nam aan dat de SWAT-jongens door de luchtkokers kropen, in dichtbijstaande bomen klommen, over de daken van aangrenzende gebouwen renden, naar blauwdrukken van onze kantoren keken, kortom, alle dingen deden die je op de televisie ziet, met het doel een kogel door zijn schedel te schieten. Maar hij scheen zich daar absoluut niet van bewust te zijn. Hij had zich bij zijn lot neergelegd en was er klaar voor om te sterven. Dat kon niet van de rest van ons gezegd worden.

Hij speelde de hele tijd met de rode draad. Dat hield mijn hartslag boven de honderd.

‘Ik heb duizend dollar aan Yale gegeven,’ zei ik. ‘En tweeduizend aan de plaatselijke United Way.’

‘Hoeveel heb je aan arme mensen gegeven?’

Ik betwijfelde of het geld van Yale gebruikt werd om arme studenten te eten te geven.

‘Nou, United Way besteedt het geld in de hele stad en daar wordt vast wel iets van gebruikt om de armen te helpen.’

‘Hoeveel heb je gegeven aan mensen die honger hebben?’

‘Ik heb drieënvijftigduizend dollar belasting betaald en een flink deel daarvan ging naar uitkeringen, Medicare, hulp aan kinderen van verslaafden, dat soort dingen.’

‘En je deed dat uit vrije wil, omdat je het zo graag wilde geven?’

‘Ik klaagde niet,’ zei ik, liegend zoals de meesten van mijn landgenoten deden.

‘Heb je ooit honger gehad?’

Hij hield van eenvoudige antwoorden. Met gevatheid en sarcasme zou ik niets bereiken. ‘Nee,’ zei ik.

‘Heb je ooit in de sneeuw geslapen?’

‘Nee.’

‘Je verdient veel geld en toch ben je te hebzuchtig om mij wat kleingeld te geven als je me voorbijloopt.’ Hij zwaaide met het pistool naar de anderen. ‘Jullie allemaal. Jullie lopen me voorbij als ik zit te bedelen. Jullie geven meer uit aan een kopje koffie dan ik aan maaltijden. Waarom kunnen jullie de armen, de zieken, de daklozen niet helpen? Jullie hebben zoveel.’

Ik betrapte me erop dat ik tegelijk met Meneer naar die hebzuchtige rotzakken keek. Het was geen verheffende aanblik. De meesten hadden hun ogen neergeslagen. Alleen Rafter keek met een felle blik naar de tafel. Hij dacht de dingen die wij allemaal dachten als we de Meneren van Washington voorbij liepen: als ik jou wat geld geef, ga je (1) linea recta naar de drankwinkel, (2) bedel je om nog meer geld, en blijf je (3) eeuwig op dat trottoir staan.

Meer stilte. Dichtbij ratelde een helikopter en ik kon alleen maar gissen naar wat ze op het parkeerterrein van plan waren. In opdracht van Meneer waren de telefoonlijnen op de bezetton gezet, zodat er geen communicatie mogelijk was. Hij had geen zin om met iemand te praten of te onderhandelen. Hij had zijn gehoor in de vergaderkamer.

‘Wie van jullie verdient het meeste geld?’ vroeg hij me. Malamud was de enige maat in het gezelschap en ik zocht tussen de papieren tot ik de zijne vond.

‘Dat zal ik wel zijn,’ merkte Malamud op.

‘Hoe heet jij?’

‘Nate Malamud.’

Ik bladerde in Nates aangifte. Het was een zeldzame gelegenheid om de intieme details van een succesvolle maat te zien, maar ik beleefde er geen plezier aan.

‘Hoeveel?’ vroeg Meneer me.

O, wat zaten de belastingen toch mooi in elkaar. Wat wilt u horen, meneer? Bruto? Aangepast bruto? Netto? Belastbaar? Inkomsten uit salarissen en lonen? Of inkomsten uit onderneming en investeringen?

Malamuds salaris bij het kantoor was vijftigduizend dollar per maand, en zijn jaarlijkse bonus, het geld waar we allemaal van droomden, was vijfhonderdtien duizend. Het was een goed jaar geweest, dat wisten we allemaal. Hij was een van de vele maten die meer dan een miljoen hadden verdiend.

Ik besloot het op veilig te spelen. Er zat nog veel ander inkomen tegen het eind van de aangifte weggestopt – verhuurd onroerend goed, dividenden, een kleine onderneming, maar ik nam aan dat als Meneer de papieren eenmaal zelf in handen had, hij moeite zou hebben met de cijfers.

‘Een komma een miljoen,’ zei ik en daarmee liet ik nog eens tweehonderdduizend buiten beschouwing.

Hij dacht daar even over na. 'Jij hebt een miljoen dollar verdiend,' zei hij tegen Malamud, die zich daar absoluut niet voor schaamde. 'Ja, dat klopt.'

'Hoeveel heb je aan hongerige en dakloze mensen gegeven?'

Ik was al in zijn aftrekposten op zoek naar de waarheid.

'Dat weet ik niet precies meer. Mijn vrouw en ik geven aan veel goede doelen. Ik weet dat er een donatie, ik geloof van vijfduizend dollar, was aan het Greater D.C. Fund, en zoals u zult weten, geeft die stichting geld aan mensen die het nodig hebben. We geven veel. En dat stemt ons gelukkig.'

'Ik twijfel er niet aan dat jullie erg gelukkig zijn,' antwoordde Meneer met voor het eerst een zweem van sarcasme.

Hij gaf ons niet de kans om uit te leggen hoe vrijgevig we in werkelijkheid waren. Hij wilde alleen de harde feiten. Hij gaf me opdracht alle negen namen te noemen, op een lijst te zetten en daarnaast het inkomen dat ieder van ons vorig jaar had gehad, en daar weer naast het bedrag dat ieder van ons aan goede doelen had gegeven.

Het kostte nogal wat tijd en ik wist niet of ik het vlug of juist langzaam moest doen. Zou hij ons vermoorden als de cijfers hem niet bevielen? Misschien moest ik maar rustig aan doen. Het was meteen al duidelijk dat wij rijke mensen massa's geld hadden verdiend en maar bitter weinig hadden afgestaan. Tegelijk wist ik dat hoe langer de situatie duurde, des te krankzinniger de reddingsscenario's zouden worden.

Hij had niet gezegd dat hij elk uur een gijzelaar zou executeren. Hij wilde niet dat zijn vrienden uit de gevangenis werden bevrijd. Eigenlijk scheen hij helemaal niets te willen.

Ik nam de tijd. Malamud kwam op de eerste plaats. De rij werd gesloten door Colburn, die nog maar drie jaar voor ons werkte en niet meer dan achtenzestigduizend dollar bruto had verdiend. Tot mijn ergernis zag ik dat mijn vriend Barry Nuzzo elfduizend dollar meer verdiende dan ik. Daar zouden we het later nog wel over hebben.

'Afgerond komt het op drie miljoen dollar in totaal,' rapporteerde ik aan Meneer, die zo te zien weer half was ingedommeld, met zijn vingers nog op de rode draad.

Hij schudde langzaam met zijn hoofd. 'En hoeveel voor de arme mensen?'

‘In totaal honderdtachtigduizend.’

‘Het gaat me niet om het totaal van al jullie schenkingen. Je moet mij en mijn mensen niet indelen bij het symfonieorkest en de synagoge, en al die mooie clubjes van jullie blanken waar jullie wijn en handtekeningen veilen en een paar dollar aan de padvindders geven. Ik heb het over eten. Eten voor mensen die honger hebben en die hier in deze zelfde stad als jullie leven. Eten voor kleine kinderen. Hier in de stad. Hier in deze stad, waar jullie miljoenen verdienen, zijn er kleine kinderen die ’s avonds geen eten hebben, die huilen omdat ze honger hebben. Hoeveel voor eten?’

Hij keek me aan. Ik keek naar de papieren die voor me lagen. Ik kon niet liegen.

Hij ging verder. ‘We hebben gaarkeukens in de hele stad, plaatsen waar arme en dakloze mensen iets te eten kunnen krijgen. Hoeveel geld hebben jullie aan de gaarkeukens gegeven? Hebben jullie daar wel aan gegeven?’

‘Niet direct,’ zei ik. ‘Maar sommige van die liefdadige instellingen...’

‘Hou je bek!’

Hij zwaaide met dat vervloekte pistool.

‘En de opvangcentra voor daklozen? De plaatsen waar we slapen als het buiten twaalf graden onder nul is? Hoeveel opvangcentra komen er in die papieren voor?’

Ik wist niets te verzinnen. ‘Geen enkele,’ zei ik zachtjes.

Hij sprong overeind, we schrokken er allemaal van. De rode staven waren goed zichtbaar onder de zilveren isolatietape. Hij schopte zijn stoel achteruit. ‘En klinieken? We hebben van die kleine klinieken, waar artsen, goede fatsoenlijke mensen die vroeger veel geld verdienden, naartoe komen en hun tijd ter beschikking stellen om zieke mensen te helpen. Ze brengen niets in rekening. Vroeger hielp de overheid die klinieken om de huur te betalen en medicijnen en andere dingen te kopen. Tegenwoordig heeft Newt Gingrich het voor het zeggen en is al het geld op. Hoeveel hebben jullie aan de klinieken gegeven?’

Rafter keek me aan alsof ik iets zou moeten doen, alsof ik plotseling iets in de papieren zou moeten zien en moeten uitroepen: ‘Verdraaid nog aan toe! Kijk hier eens! We hebben een half miljoen dollar aan de klinieken en de gaarkeukens gegeven.’

Dat is precies wat Rafter zou doen, maar ik niet. Ik wilde niet dood-

geschoten worden. Meneer was veel intelligenter dan hij eruitzag. Ik bladerde in de papieren terwijl Meneer naar het raam liep en tussen de luxaflex door keek. 'Overal smerissen,' zei hij, nog juist zo hard dat we het konden verstaan. 'En een heleboel ambulances.'

Toen vergat hij wat hij buiten had gezien en schuifelde naar de rand van de tafel om ten slotte dicht bij zijn gijzelaars te blijven staan. Ze volgden al zijn bewegingen, met name eventuele bewegingen in de buurt van de explosieven. Hij bracht langzaam het pistool omhoog en richtte het op Colburns neus, op nog geen meter afstand.

'Hoeveel heb jij aan de klinieken gegeven?'

'Niets,' zei Colburn, die zijn ogen stijf dicht deed en op het punt stond in huilen uit te barsten. Mijn hart bleef stilstaan en ik hield mijn adem in.

'Hoeveel aan de gaarkeukens?'

'Niets.'

'Hoeveel aan de opvangcentra voor daklozen?'

'Niets.'

In plaats van Colburn dood te schieten, richtte hij het pistool op Nuzzo en herhaalde de drie vragen. Nuzzo had dezelfde antwoorden en Meneer ging de hele rij af, richtte het pistool op de een na de ander, stelde dezelfde vragen, kreeg dezelfde antwoorden. Hij schoot ook Rafter niet dood en dat stelde ons teleur.

'Drie miljoen dollar,' zei hij vol walging, 'en geen stuiver voor de zieken en hongerigen. Jullie zijn verschrikkelijk.'

We voelden ons ook verschrikkelijk. En ik besepte ineens dat hij ons niet zou doden. Hoe kon een gemiddelde dakloze aan dynamiet komen? En wie zou hem leren hoe hij daar een ontstekingsmechanisme op kon zetten?

Tegen de avond zei hij dat hij honger had en hij gaf me opdracht mijn baas te bellen en soep te laten komen uit het methodistische missiehuis in L Street bij 17th Street, Northwest. Daar deden ze meer groente in de bouillon, zei Meneer. En het brood was niet zo muf als in de meeste andere gaarkeukens.

'Bezorgt de gaarkeuken aan huis?' vroeg Rudolph verbaasd. Het galmde uit de speakertelefoon door de kamer.

'Doe het nou maar, Rudolph!' blafte ik terug. 'En zorg dat het genoeg is voor tien mensen.' Meneer zei dat ik moest ophangen en opnieuw zette hij de lijnen op de bezetton.

Ik zag al voor me hoe onze vrienden en een peloton politieagenten door de stad vlogen, dwars door het spitsverkeer, en naar binnen stormden in dat rustige missiehuis, waar de haveloze daklozen over hun kommen soep gebogen zaten en zich afvroegen wat er nou weer aan de hand was. Tien porties soep, extra brood, graag. Om mee te nemen.

Meneer liep naar het raam toen we de helikopter weer hoorden. Hij keek naar buiten, ging een stap terug, plukte aan zijn baard en dacht na. Wat konden ze met die helikopter van plan zijn? Misschien de gewonden evacueren.

Umstead had al een uur onrustig staan wiebelen, tot ergernis van Rafter en Malamud, die met hun polsen aan hem vastzaten. Ten slotte hield hij het niet meer uit.

‘Eh, meneer, neemt u het mij niet kwalijk, maar ik moet echt, eh, naar het kleinste kamertje.’

Meneer bleef aan zijn baard plukken. ‘Het kleinste kamertje? Wat is het kleinste kamertje?’

‘Ik moet plassen, meneer,’ zei Umstead, helemaal als een schooljongen. ‘Ik kan het niet meer ophouden.’

Meneer keek in de kamer om zich heen en zag een porseleinen vaas die in alle onschuld op een salontafel stond. Met een gebaar van het pistool gaf hij me opdracht Umstead los te maken.

‘Dat is het kleinste kamertje,’ zei Meneer.

Umstead haalde de verse bloemen uit de vaas en stond een hele tijd met zijn rug naar ons toe te urineren terwijl wij naar de grond staaarden. Toen hij eindelijk klaar was, gaf Meneer ons opdracht de vergadertafel bij de ramen te zetten. Hij was zeven meter lang en van massief walnotenhou, zoals het meeste meubilair bij Drake & Sweeney. Het lukte ons, ik aan het ene eind en Umstead kreunend aan het andere eind, de tafel zo’n twee meter te verplaatsen, en toen zei Meneer dat we moesten stoppen. Hij liet mij Malamud en Rafter aan elkaar binden. Umstead bleef dus een vrij man. Ik zou nooit begrijpen waarom hij dat deed.

Vervolgens dwong hij de overgebleven zeven gijzelaars om met hun rug naar de muur op de tafel te gaan zitten. Niemand durfde te vragen waarom, maar ik nam aan dat hij een schild tegen scherpschutters wilde hebben. Later hoorde ik dat de politie scherpschutters op het volgende gebouw had geposteed. Misschien had Meneer ze gezien.

Na vijf uur te hebben gestaan, waren Rafter en zijn makkers blij dat ze konden gaan zitten. Umstead en ik kregen opdracht in stoelen te gaan zitten en Meneer nam zelf aan het eind van de tafel plaats. We wachtten.

Als dakloze leerde je blijkbaar geduld te oefenen. Hij scheen er geen enkele moeite mee te hebben om langdurig achtereen zwijgend te blijven zitten, zijn ogen verborgen achter de donkere brillenglazen, zijn hoofd volstrekt onbeweeglijk.

‘Wie zijn de ontruimers?’ mompelde hij tegen niemand in het bijzonder, en hij wachtte een paar minuten voordat hij het opnieuw zei.

We keken elkaar verward aan, want we begrepen niet waar hij het over had. Zo te zien staaarde hij naar een punt op de tafel, niet ver van Colburns rechtervoet.

‘Niet alleen negeren jullie de daklozen, jullie helpen ook nog ze op straat te zetten.

Natuurlijk knikten we allemaal, we zongen allemaal het liedje mee. Als hij ons de huid wilde volschelden, zouden we dat allemaal graag accepteren.

Onze maaltijd arriveerde om enkele minuten voor zeven. Er werd hard op de deur geklopt. Meneer zei dat ik de telefoon moest nemen en de politie moest waarschuwen dat hij een van ons zou doden als hij iemand op de gang zag of hoorde. Ik legde Rudolph dat zorgvuldig uit en benadrukte dat er geen enkele reddingspoging moest worden ondernomen. We waren aan het onderhandelen.

Rudolph zei dat hij het begreep.

Umstead liep naar de deur, draaide hem van het slot en keek Meneer afwachtend aan. Meneer stond achter hem, met het pistool nog geen dertig centimeter van Umsteads hoofd vandaan.

‘Maak de deur heel langzaam open,’ zei Meneer.

Toen de deur openging, stond ik een meter of zo achter Meneer. Het eten stond op een van die wagentjes die onze juridisch medewerkers gebruikten om de enorme hoeveelheden papier te verplaatsen die wij produceerden. Ik zag vier grote plastic bakken met soep en een bruine papieren zak met brood. Ik weet niet of er iets te drinken bij was. Daar zijn we nooit achter gekomen.

Umstead deed een stap de gang op, pakte het wagentje en wilde het net in de vergaderkamer trekken toen het schot door de lucht kraakte. Achter een kastje naast madame Deviers bureau, op twaalf

meter afstand, zat een scherpschutter van de politie. Die had nu een vrij schootsveld. Toen Umstead zich bukte om het wagentje te pakken, kwam Meneers hoofd een fractie van een seconde in het vizier, en de scherpschutter schoot het er meteen af.

Meneer wankelde achterover zonder een geluid voort te brengen, en mijn gezicht zat meteen onder het bloed en andere vloeistoffen. Ik dacht dat ik ook was geraakt en ik herinner me dat ik een schreeuw van pijn gaf. Umstead schreeuwde ergens op de gang. De zeven anderen klauterden de tafel af, allemaal schreeuwend en kruipend naar de deur. De ene helpt sleurde de andere helpt mee. Ik zat op mijn knieën met mijn handen voor mijn ogen, wachtend tot het dynamiet explodeerde. Toen rende ik naar de andere deur, weg van het tumult. Ik draaide hem van het slot, rukte hem open en het laatste dat ik van Meneer zag, was dat hij op een van onze dure oosterse kleedjes lag te stuiptrekken. Zijn handen lagen losjes langs zijn zijden, ver van de rode draad vandaan.

De gang stond opeens vol met SWAT-jongens, allemaal uitgerust met imposante helmen en dikke kogelvrije vesten. Het waren er tientallen, ze zaten gehurkt en staken hun handen uit. Als een waas doken ze voor me op. Ze grepen ons vast en droegen ons door de receptie naar de liften.

‘Bent u gewond?’ vroegen ze me.

Ik wist het niet. Er zat bloed op mijn gezicht en overhemd en ook een kleverige vloeistof waarvan een arts later zei dat het cerebrospinaal vocht was.